

Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el. Förslaget innebär bl.a. att Energimyndigheten ska kunna utfärda ursprungsgarantier som är anpassade för överföring mellan medlemsstater i EU. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juni 2017.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår motioner från den allmänna motionstiden 2016/17 som rör elmarknaden. I flera fall hänvisar utskottet till att de frågor som tas upp i motionerna omfattas av Energikommissionens förslag som för närvarande är under beredning.

I betänkandet finns 6 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:124 Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el.

37 yrkanden i motioner från den allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	7
Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el	7
Propositionen	7
Utskottets ställningstagande.....	8
Elmarknadsfrågor	8
Motionerna.....	8
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets ställningstagande.....	24
Reservationer	28
1. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (M)	28
2. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (SD).....	29
3. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (C).....	31
4. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (V).....	33
5. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (L)	35
6. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (KD).....	36
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	39
Propositionen	39
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	39
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	44

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:124.

2. Elmarknadsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,

2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M),

2016/17:649 av Lars Tysklind (L),

2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25,

2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2016/17:1434 av Annika Qarllsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 3 och 5,

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34 och 38,

2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),

2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),

2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19,

2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),

2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,

2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4,

2016/17:3376 av Said Abdu (L) och

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (L)

Reservation 6 (KD)

Stockholm den 6 april 2017

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjalmered (M), Hans Rothenberg (M), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Per-Arne Håkansson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Wallén (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S), Anna-Caren Sätherberg (S), Hanna Westerén (S), Jonas Eriksson (MP), Maria Weimer (L), Håkan Svenneling (V) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2016/17:124 Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas även 37 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2016/17 som rör olika elmarknadsfrågor.

Bakgrund

En ursprungsgaranti ska visa varifrån den producerade elen kommer och vilket energislag som har använts vid produktionen. Det är producenten av el som får garantin efter att ha gjort en ansökan till tillsynsmyndigheten, som är Statens energimyndighet (Energimyndigheten). Systemet med ursprungsgarantier har tillkommit för att genomföra flera EU-direktiv. Syftet enligt direktiven har varit att garantera ursprunget till förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel. I Sverige kan dock alla elproducenter numera få ursprungsgarantier oavsett vilket energislag som används vid produktionen.

Energimyndigheten har kommit in till Regeringskansliet med en begäran (dnr M2015/04262/Ee) om att lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el och förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el ska ändras, så att det går att utfärda ursprungsgarantier som är anpassade för att överföras mellan medlemsstater i EU. Energimyndigheten har också framfört att det i lagen behöver införas en bestämmelse om rättelser av uppgifter i registret för ursprungsgarantier.

Miljö- och energidepartementet har i departementspromemorian Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el föreslagit ändringar i lagen om ursprungsgarantier för el bl.a. för att Energimyndigheten ska kunna utfärda ursprungsgarantier som är anpassade för överföring mellan medlemsstater i EU.

Regeringen beslutade den 26 januari 2017 att begära in Lagrådets yttrande över det lagförslaget. Regeringen har följt Lagrådets förslag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el föreslås ändringar för att Energimyndigheten ska kunna utfärda ursprungsgarantier som är anpassade för överföring mellan medlemsstater i EU. Förslagen avser bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter. Vidare föreslås ändringar som motiveras av att Energimyndig-

heten har tagit över uppgiften som kontoföringsmyndighet för ursprungsgarantier från Affärsverket svenska kraftnät. Det föreslås också att det ska införas en möjlighet till rättelser i det elektroniska registret över ursprungsgarantier.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2017.

Utskottets överväganden

Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el för att Energimyndigheten ska kunna utfärda ursprungsgarantier som är anpassade för överföring mellan medlemsstater i EU. Förslagen avser bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter. Vidare föreslås ändringar som motiveras av att Statens energimyndighet (Energimyndigheten) har tagit över uppgiften som kontoföringsmyndighet för ursprungsgarantier från Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). Det föreslås också att det ska införas en möjlighet till rättelser i det elektroniska registret över ursprungsgarantier.

Mot bakgrund av dels att ursprungsgarantier ska gå att överföra mellan olika medlemsstater i EU, dels att de ska följa en viss standard och uppdateras med ett visst intervall, dels att Energimyndigheten fr.o.m. 2015 är kontoförande myndighet anför regeringen i propositionen att ett utvidgat bemyndigande för Energimyndigheten bör införas i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el. Det nya bemyndigandet bör lämpligen formuleras så att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utfärda ytterligare föreskrifter om ursprungsgarantier. Ett sådant utvidgat bemyndigande innebär att systemet med ursprungsgarantier för el kan utvecklas fortlöpande, exempelvis när de direktiven som innehåller krav på ursprungsgarantier omarbetas.

I propositionen föreslås vidare att en uppgift i det elektroniska registret över ursprungsgarantier ska rättas om den är uppenbart oriktig till följd av någons skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende eller till följd av något tekniskt fel. Den som är antecknad som innehavare i registret ska ges tillfälle att yttra sig innan uppgiften rättas, om det inte är uppenbart att det inte behövs. Ett beslut om rättelse ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förutom redaktionella ändringar föreslås även att regeringen ska få utfärda föreskrifter om avgifter för hantering av ursprungsgarantier enligt lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el och enligt föreskrifter som utfärdats med stöd av samma lag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2017.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag syftar bl.a. till att skapa förutsättningar för utfärdande av ursprungsgarantier för el som är anpassade för att överföras mellan medlemsstater i EU. Utskottet har inget att invända mot förslaget och anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Elmarknadsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika elmarknadsfrågor. Utskottet hänvisar i flera fall till Energikommissionens förslag som för närvarande är under beredning och till pågående arbete på området.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (L) och 6 (KD).

Motionerna

I motionerna 2016/17:3188 yrkande 2 och 2016/17:3189 yrkande 2 av Lars Hjälmered m.fl. (M) framhålls att för att klara Sveriges högt ställda mål inom både välfärd och miljö är det viktigt att värna jobben och företagen. Motionärerna vill därför tillsätta en utredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och att föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt. Utredningen bör se över svensk konkurrenskraft i förhållande till länder som konkurrerar med svensk industri såsom Finland, Tyskland och Storbritannien om elpriser, PFE-program, kostnader för elnät, återbetalning på utsläppshandel m.m.

I den sistnämnda motionen skriver motionärerna också att hushåll och företag ska kunna räkna med en trygg tillgång till el och annan energi. För att uppfylla det behöver Sverige ett elsystem som klarar av att leverera alla nödvändiga tjänster. Det handlar om att möta såväl energibehov som effektbehov och elkvalitet. För att uppfylla de övergripande målen för energipolitiken behöver Sverige ett elsystem som levererar och fungerar i alla nödvändiga delar. Motionärerna menar att ett rimligt steg är att utreda hur systemtjänster kan se ut och säkras i en framtida svensk och regional elmarknad (yrkande 4).

I motion 2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) ges inledningsvis en utförlig beskrivning av bakgrunden till elområdenas tillkomst och av elområdenas funktion. Motionärerna konstaterar därefter att elkonsumenterna i södra Sverige (främst i elområde 4) tvingas betala mer för elen sedan elområdesindelningen. Under ungefär 86 procent av tiden råder ingen

prisskillnad mellan elområdena, men under vissa timmar kan skillnaderna vara stora. Motionärerna påpekar att nedläggningen av Barsebäcks kärnkraftverk skapade ett elunderskott i Sydsverige. Frånvaron av investeringar i överföringskapacitet och ny elproduktion i området har gjort att underskottet består än i dag. Motionärerna anser att nödvändiga följdbeslut för att lösa de åtföljande problemen aldrig togs. Människorna i södra Sverige har inte valt att Barsebäck skulle avvecklas. Enligt motionärerna är irritationen därför mycket stor över att de boende i sydligaste Sverige tvingas betala högre elpriser och således straffas för beslut man aldrig ville ha (yrkande 1).

Enligt Svenska kraftnät var det nödvändigt att agera gentemot EU-kommissionen för att undvika skadeståndskrav och en s.k. marknadsdelning – indelning i elområden – var den enda möjliga lösningen. Andra hävdar att det hade varit möjligt att agera annorlunda. Motionärerna listar sedan ett antal alternativa lösningar på de problem de uppfattar med den nuvarande elområdesindelningen. De vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska redovisa dessa alternativa lösningar till regeringen (yrkande 2).

Det är enligt motionen också viktigt att utbyggnaden av överföringskapacitet inom Sverige fortsätter. Den har hittills kunnat öka tack vare de kraftigt ökade investeringsbemyndiganden som riksdagen har beviljat under åren med alliansregeringen. Det är enligt motionen viktigt att det fortsätter och att regeringen inte får sänka ambitionerna till den nivå som gällde före 2006 (yrkande 3). Motionärerna anför även att regeringen måste säkerställa att den åtskilliga gånger försenade Sydvästlänken ska färdigställas och tas i drift, utan ytterligare förseningar (yrkande 4). Andra förslag som framförs i motionen är att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att ändra elområdesindelningen genom en sammanslagning till två områden i stället för fyra, i enlighet med de förslag som ursprungligen presenterades (yrkande 5) och att regeringen, så länge det finns fyra elområden i Sverige, bör ge i uppdrag åt Svenska kraftnät att införa ett system med garanterad minimikapacitet i överföringen mellan elområde 3 och 4 i enlighet med det förslag som den ovannämnda utredningen tagit fram (yrkande 6).

I motion 2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M) sägs att ett av resultaten av den väl emotsedda energiöverenskommelsen är att vi troligtvis kommer att få mer väderberoende elproduktion i det svenska systemet. Det kan leda till att vi under tider när det inte blåser eller solen inte skiner får för lite el i elsystemet och kan uppleva kortare eller längre elavbrott, vilket kan få negativa konsekvenser för den elintensiva industrin och den digitala miljön. Motionärerna menar att regeringen inom ramen för energiöverenskommelsen måste leverera konkreta förslag på hur en avbrottsituation ska avvärjas för att tilltron till den svenska elförsörjningen inte ska urholkas.

Företag och hushåll är beroende av tillförlitliga elleveranser till konkurrenskraftiga priser; inte minst gäller detta svensk basindustri. Det framhålls i kommittémotion 2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Motionärerna menar att det är av största vikt att Sverige stärker sin

konkurrensfördel gentemot övriga Europa när det gäller reglerkraft, prisbild och tillförlitlighet i elsystemet. Motionärerna påpekar att det nu pågår en kraftig utbyggnad av förnybar energi i Europa och menar att den har en negativ påverkan på de totala energipriserna och resulterar i obalanser i elnäten. Dessutom anförs att investeringskostnaderna är enorma. Osäkerheten på den europeiska energimarknaden anges vara stor när det handlar om det totala investeringsbehovet, vem som i slutändan får betala och vad det får för konsekvenser för europeisk konkurrens. I motionen framhålls att svenska elkonsumenter måste få en tydlighet i hur investeringsbehovet ser ut och vad det får för ekonomiska konsekvenser. Därför vill motionärerna att regeringen tar fram en långsiktig investeringskalkyl för det svenska elnätet (yrkande 32). I motionen anges vidare att osäkerheten på den europeiska energimarknaden när det gäller fluktuerande produktion och ostabila elpriser även påverkar den svenska energimarknaden. Sverige kan komma att tvingas att bygga ut den kontinentala överföringen av el, för att europeisk förnybar energi är i nödvändigt behov av bl.a. svensk reglerkraft. Motionärerna är positiva till en elöverföring till kontinenten men anger att en utbyggnad av överföringskapaciteten behöver analyseras. För låg kapacitet kan hämma Sveriges behov av import eller export, och en fullt utbyggd kapacitet kan påverka elpriset negativt i södra Sverige. Motionärerna anser att regeringen ska ta fram en konsekvensanalys av en eventuell utbyggnad av elöverföring till Europa (yrkande 33).

I motionen konstateras att indelningen av Sverige i flera elområden bl.a. innebär att södra delen av Sverige (elområde 4) får finansiera investeringar i elnätet i större omfattning än tidigare genom högre elpriser. När elpriset i elområdet överstiger systempriset tillfaller denna extraintäkt Svenska kraftnät för att användas till nätinvesteringar, och detta kallas för kapacitetsavgift. Detta är något som inte varit fallet tidigare, då det finansierats solidariskt. I motionen framhålls också att elområde 4 haft ett strukturellt underskott av produktion sedan nedläggningen av Barsebäck. Det straffas nu företag och hushåll i södra Sverige för genom högre priser. Motionärernas uppfattning är därför att systemet med elområdesindelningen bör ses över (yrkande 34). Motionärerna framhåller också att Sveriges elleveranser under lång tid har kännetecknats av en hög elkvalitet och god driftssäkerhet. Ett flertal stora synkrongeneratorer kommer inom de närmsta åren att försvinna från det svenska kraftsystemet, vilket minskar svängmassan i kraftsystemet, samtidigt som det tillkommer en allt högre grad av intermittent kraftproduktion. Detta sammantaget äventyrar vår elkvalitet och driftssäkerhet. För att även i framtiden säkerställa att det svenska kraftsystemet kännetecknas av en hög elkvalitet och god driftssäkerhet bör ett mål för leveranssäkerheten fastslås som den förda energipolitiken ska sträva efter att uppnå (yrkande 38).

I partimotion 2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) anförs att Sverige har unika förutsättningar för att producera förnybar energi. För att få till en skillnad i närområdet vill motionärerna förbättra överföringskapaciteten på el till Sveriges grannländer. Då skapas exportmöjligheter för teknik, kunnande

och förnybar energi, samtidigt som vi tryggar vår och våra grannländers elförsörjning. Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder. Flera andra EU-länder är i stort behov av förnybar energi, både för att uppfylla sina EU-mål och för att bli mindre beroende av rysk olja och gas. Med ökad överföringskapacitet har Sverige och hela Norden en stor potential att bli Europas gröna batteri (yrkande 16).

I motionen sägs vidare att EU:s arbete för en gemensam energiunion har potential att vara en viktig pusselbit för att åstadkomma en långsiktig hållbar energiomställning i Europa. Vägen mot ett hållbart energisystem går via förnybar energi, energieffektivitet, ambitiösa mål och reformer för att skapa en inre marknad för energi i EU. Motionärerna vill därför utforma enkla system för handel med el i Europa, med den nordiska elbörsen Nord Pool som ett gott exempel (yrkande 17).

I motionen framhålls också att vindkraften tiodubblades under Alliansens tid i regeringsställning, och motionärerna vill se ett fortsatt främjande av utbyggnaden av vindkraften. För att öka utbyggnaden av havsbaserad vindkraft och göra den mer attraktiv ur ett investeringsperspektiv föreslås att anslutningsavgiften till elnätet ska slopas (yrkande 18).

När det gäller småskalig elproduktion anförs i motionen att alla hus inte är lämpade för solceller. Men för att alla ska kunna ta del av solenergi vill motionärerna att det ska bli tillåtet att dra elledningar mellan husen, så att alla kan dela på elen från de soligaste taken. När grannens garage har bättre solläge är det självklart smartare att bygga mer och dela på det i stället för att bygga i sämre läge på det egna taket. På det sättet kan man skapa en liten solkraftsförening i villakvarteret. På samma sätt ska man kunna bygga en gemensam solpark och dra elledningar ut till husen därifrån. Motionärerna vill genom regelförändringar möjliggöra detta (yrkande 25).

Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) anser i motion 2016/17:1434 att det måste finnas en regional instans som har helhetsansvaret för att markanvändningen är effektiv vid dragning av elnät. Denna regionala instans ska ha ansvaret för att se till helheten där många olika projektörer kan vara verksamma och utifrån det ha möjlighet att agera proaktivt. För att säkerställa effektiv markanvändning här krävs att någon instans i tidigt skede har ansvar för och befogenheter att reglera vilka alternativ till teknikval och dragningar som är möjliga för de olika projekten (yrkande 3).

I motionen framförs också att Svenska kraftnät ska vara ett bolag som på ett miljömedvetet och tydligt framåtsyftande sätt går i spetsen för teknikanvändning, teknikutveckling, och samhällsplanering. Verket ska i sin verksamhet fånga miljömedvetenheten om framtida utmaningar där jordens och skogens resurser har en given plats och tillsammans med övriga statliga verk och myndigheter bygga och planera infrastruktur på ett offensivt och nydanande sätt (yrkande 5).

Den som vill sätta upp laddstolpar måste i dag gå via ett elnätsföretag för att få sälja el, sägs det i motion 2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C). Bostadsrättsföreningar och hyresvärdar som vill sätta upp laddstolpar men

som inte får sälja elen måste därmed ta ut elkostnaden via en högre hyra i stället för att ta ut kostnaden för den faktiska laddningen direkt från de boende som använder laddstolpen. Regelverket drabbar även bensinmackar som är placerade på strategiska platser men som inte får sälja el. Inte heller kommuner får sälja el såvida de inte äger ett eget elbolag, vilket försvårar utvecklingen av laddinfrastrukturen i vissa kommuner. För att få fart på utbyggnaden av laddinfrastrukturen i landet krävs därför enligt motionären en regelförenkling så att det lättare går att ta betalt vid en stolpe.

I motion 2016/17:1973 framhåller Kerstin Lundgren (C) att fastighetsägare med perfekt solläge i dag inte kan bli kvarterets elleverantör. Ellagen hindrar nämligen att villa- och fastighetsägare drar elledningarna mellan fastigheterna. Den fastighetsägare som har kvarterets bästa solläge på sin fastighet måste få nätkoncession för att bygga starkströmsledningar. Motionären menar att det måste bli möjligt att bygga mikronät mellan fastigheter för att ge villaägare och fastighetsägare en chans att vara med och bygga framtidens elnät.

Staffan Danielsson (C) ifrågasätter i motion 2016/17:1980 om Energi- marknadsinspektionens reglering av elnätsföretagens intäktsramar verkligen är ett tillräckligt medel för att åstadkomma att elnätsavgifterna blir skäliga, objektiva och icke-diskriminerande, så som ellagen föreskriver. Tillgång till elektricitet liknas i motionen vid tillgång till vägar. Likaväl som medborgare landet över använder vägar utan att betala extra för det talar mycket för att detta skulle gälla även för tillgången till ett elnät med hög kvalitet. Regeringen bör mot denna bakgrund analysera de växande skillnaderna i kostnader för det fasta elnätet över landet och överväga utjämningsåtgärder för att ta bort eller kraftigt minska skillnaderna.

Enligt vad som framgår av motion 2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C) kan en rad problem för markägare och boende undvikas genom att ledningar läggs under markytan med hjälp av marksnål teknik. Regeringen bör därför i regleringsbrev till berörda myndigheter och företag föreskriva att marksnål teknik ska användas.

I kommittémotion 2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) anförs att avregleringen av elmarknaden inte lett till sänkta priser, utan tvärtom till betydligt högre priser. Det är enligt motionen uppenbart att vinstmaximerande företag varken har något intresse av att hålla nere priserna eller tar någon hänsyn till de samhällspolitiska effekter som höjda priser kan få. Motionärerna anser att regeringen därför bör se till att enhetligare elnätstaxor införs för att utjämna de orättvisa skillnader som finns i dag (yrkande 1). I motionen framhålls vidare att trots energiöverenskommelsen mellan regeringen och flera andra partier har man inte kunnat ge något svar på de stigande elnätsavgifterna. I ett läge där både vanliga hushåll och svensk industri skulle drabbas hårt av ytterligare höjningar väljer man att låta marknaden sköta saken. Det krävs enligt motionen ett större politiskt ansvar för att motverka orimliga prishöjningar för konsumenterna. Ellagen bör därför ändras för att motverka oskäliga prishöjningar för konsumenterna (yrkande 2). Avslutningsvis anförs i motionen att det är väsentligt att infrastrukturen för

energisystemet, dvs. elnätet, ägs av samhället genom exempelvis staten eller kommunerna. Den avreglering som gjordes har inte lett till vare sig lägre priser eller större trygghet för konsumenterna, tvärtom. Det är tydligt att elmarknaden behöver göras om i grunden. Elproduktionen behöver ses som en del av samhällets infrastruktur, som vi gemensamt bygger upp utifrån samhällsliga mål. Regeringen bör därför utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt (yrkande 3).

I kommittémotion 2016/17:2473 av Birger Lahti (V) anförs att vattenkraften står för en stor del av den förnybara elproduktionen. Vattenkraften utgör också en resurs för att reglera variationerna över dygn och år i produktionen av sol- och vindenergi, vilket ger Sverige goda förutsättningar för en jämn elproduktion året om. Vattenkraften spelar därmed en stor roll för effektbalansen. I takt med att sol- och vindenergens andel av elproduktionen ökar blir också behovet av att använda vattenkraften som reglerkraft större. Motionärerna anser att regeringen därför bör ge i uppdrag åt berörda myndigheter att utreda potentialen för svensk vattenkraft att tillgodose effektbalansen (yrkande 4). Med fokus på effektbalansen bör regeringen också få till stånd en översyn av elcertifikatssystemets utformning, skriver motionärerna (yrkande 12). Stora framsteg har gjorts på området smarta elnät, dvs. ett elnät som kan ta emot elproduktion från olika håll och vara mer flexibelt än dagens system. Men utveckling behövs även fortsättningsvis för att stabilisera elpriserna för privathushåll och företag. Utformningen av styrsystem såsom elcertifikaten kan därför spela en stor roll för effektbalansen.

I motionen framhålls också att det i dag finns ett stort problem med flaskhalsar i överföringen av el till konsumenterna. En bristande överföringskapacitet i elnäten mellan prisområde 2 och 3 innebär att varken energin från älvarna eller den lagringskapacitet som vattenkraften bär kan nyttjas fullt ut. Det innebär att överskottet från de norra delarna av landet inte kan komma de södra delarna till nytta i tillräcklig omfattning. I takt med att nya vindkraftverk ansluts till nätet förvärras dagens problem. Det är dock av största vikt att nätkapaciteten byggs ut så att elen kan överföras till södra Sverige där elförbrukningen är större. Regeringen bör därför ge Svenska kraftnät i uppdrag att prioritera de planerade förstärkningarna av stamnätet (yrkande 16). Motionärerna anför vidare att privata elnätsföretag i dag tillåts sätta mycket höga nätavgifter som också varierar stort i landet. Processen präglas dessutom av återkommande överklaganden från företagens håll i syfte att öka vinsterna. I och med det s.k. naturliga monopol som gäller för nätverksamheten, den avreglerade marknaden och en otillräcklig reglering ges privata företag ett mycket stort spelrum. Elnätsavgiften som tas ut av elnätsbolaget avgörs i hög grad av var man bor, och det kan skilja tusentals kronor per år. Lagstiftningen om intäktsramarna för elnätsavgifterna bör enligt motionen ses över för att i möjligaste mån undvika ytterligare prishöjningar för hushållen samtidigt som Svenska kraftnät klarar att hålla en hög investeringstakt (yrkande 18).

Vidare anförs att tillståndprocessen för stamnätskoncessioner i dag tar orimligt lång tid och måste snabbas på. Den långsamma tillståndsgivningen är

ett av de problem som Riksrevisionen lyfter fram i sin rapport Staten på elmarknaden – insatser för en fungerande elöverföring (RiR 2013:3). Regeringen bör därför ge ansvariga myndigheter i uppdrag att utreda möjligheterna till en snabbare tillståndsprocess för stamnätskoncessioner (yrkande 19).

I partimotion 2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) uppges att Sveriges utsläpp av växthusgaser är bland de lägsta inom EU och OECD. I EU kommer dock så mycket som 80 procent av energitillförseln från fossila energikällor. Sverige kan därmed spela en roll som föregångsland när det gäller omställning från ett fossilberoende samhälle. Motionärerna framhåller att Sverige som föregångsland kan vara exportör av klimatsmart el till närområdet. Genom sådan export kan Sverige bidra till att göra EU mer energisäkert och grannländerna mindre beroende av rysk gas (yrkande 3).

Enligt vad som framförs i motion 2016/17:649 av Lars Tysklind (L) kommer många fordon inom en snar framtid att drivas med el, och laddning av batterier i hemmet kommer att vara det naturliga sättet att ”tanka” sitt fordon. Om inget görs riskerar de lokala elnäten att tidvis bli överbelastade. Laddning av elfordon måste för att inte orsaka ökande kostnader för elnätsbolagen, som i sin tur övervältras på elkunderna, kunna styras mot övrig belastning på elnätet. Motionären anför att dagens teknik med sakernas internet och smarta hem gör s.k. laststyrning tekniskt och ekonomiskt möjlig.

Said Abdu (L) framhåller i motion 2016/17:3376 att det mot bakgrund av rättsprocesser mellan Energimarknadsinspektionen och elnätsbolag om intäktsramarna för bolagen är nödvändigt att se över regelverket för bolagens intäkter. Enligt motionen bör begränsningen att myndigheten får ta ut den tillåtna prisökningen under en extra tillsynsperiod ändras till att i stället gälla under två tillsynsperioder. Det skulle innebära att bolagen kan jämna ut de nödvändiga prishöjningarna under en längre period, till som längst 2022.

Penilla Gunther m.fl. (KD) framför i kommittémotion 2016/17:3393 att EU:s energipolitik ska vara tillväxtfrämjande och långsiktigt hållbar. Motionärerna anför att energiförbrukningen i unionen därför måste effektiviseras och moderniseras men konstaterar samtidigt att medlemsstaterna själva bär ansvaret för att trygga sin energiförsörjning, liksom för att effektivisera och modernisera sitt energiutnyttjande. EU:s standarder och målsättningar spelar dock en viktig roll i att underlätta och uppmuntra frihandel med energi och bör enligt motionen därför utvecklas (yrkande 22). I motionen framhålls också att en trygg långsiktig energiförsörjning med balans mellan tillförsel och användning ökar förutsättningarna för att undvika stora och plötsliga prisökningar. Sådana prisökningar kan få stora konsekvenser för hushåll med begränsade ekonomiska resurser. Arbetet med att sammanlänka medlemsstaternas elnät måste därför fortsätta, så att överföringskapaciteten stärks och risken för stora prissvängningar minskar (yrkande 23).

Vissa kompletterande uppgifter

Energiöverenskommelsen

Den 10 juni 2016 presenterades en ramöverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I överenskommelsen slås fast att målet för 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Ett mål för energieffektivisering för perioden 2020 till 2030 ska tas fram och beslutas senast 2017. Elcertifikatssystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör enligt överenskommelsen slopas.

Överenskommelsen innefattar också ett stegvis avskaffande, med start 2017, av skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer samt en stegvis sänkning av fastighetsskattesatsen för vattenkraftverk till samma nivå som för de flesta övriga elproduktionsanläggningar, d.v.s. 0,5 procent av taxeringsvärdet. Finansiering av den slopade skatten på termisk effekt och sänkningen av fastighetsskatten på vattenkraftverk ska enligt överenskommelsen ske genom en höjning av energiskatten på elektrisk kraft. Den el som förbrukas i tillverkningsprocessen i elintensiv industri ska undantas.

Energikommissionen

Energikommissionen lämnade den 9 januari 2017 sitt betänkande, Kraftsamling för framtidens energi, till regeringen. Det innehåller 12 förslag och 30 bedömningar, och baseras på den ramöverenskommelse om energipolitiken som slöts mellan fem partier den 10 juni 2016.

I betänkandet anför kommissionen att Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det skapar långsiktighet och tydlighet för marknadens aktörer och bidrar till nya jobb och investeringar i Sverige. Energipolitiken tar sin utgångspunkt i att Sverige är tätt sammankopplat med sina grannländer i norra Europa och syftar till att hitta gemensamma lösningar på utmaningar på den gemensamma elmarknaden. Det är vidare en utgångspunkt att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter nå negativa utsläpp.

Kommissionen lämnar i betänkandet en rad förslag och bedömningar. De innebär bl.a. följande:

- Elcertifikatssystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030.
- Energimyndigheten får i uppdrag att tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering.
- Sektorsstrategierna kommer att tas fram av Energimyndigheten tillsammans med olika branscher och är därmed inget mål som fastställs av riksdagen.

- Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas. Formerna för detta måste dock utredas närmare.
- Skatten på termisk effekt avvecklas stegvis under en tvåårsperiod med start 2017.
- Principerna om förutsättningar för planering av nya kärnkraftsreaktorer (prop. 2008/09:163) kvarstår.
- Placeringsreglementet i Kärnavfallsfonden ska förändras så att placeringsmöjligheterna utökas fr.o.m. starten på nästa treårsperiod 2018.
- Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft, men prövnings-systemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträvade miljönyttan.
- Fastighetsskatten på vattenkraft ska sänkas till samma nivå som för de flesta övriga elproduktionsanläggningar, d.v.s. 0,5 procent. Skatten ska sänkas stegvis under en fyraårsperiod med start 2017.
- Det ska utredas hur befintliga regelverk och skattelagstiftning kan förenklas och anpassas för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och småskalig försäljning av el till olika ändamål samt elektrifieringen av transportsektorn.
- Ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den elintensiva svenska industrin, motsvarande PFE, bör införas såvida man kan hitta en ansvarsfull finansiering.
- En utredning bör tillsättas för att brett utreda vilka eventuella hinder som kan finnas för att möjliggöra en tjänsteutveckling vad gäller aktiva kunder och effektivisering. Utredningen bör undersöka vilka ekonomiska och andra styrmedel, exempelvis vita certifikat, som är effektivast för att öka effektiviseringen ur både energi- och effekthänseende.
- Finansieringen av den slopade skatten på termisk effekt och sänkningen av fastighetsskatten föreslås ske genom en höjning av energiskatten. Elintensiv industri ska undantas.
- I Europa och i Sverige förs en bred diskussion om vilken framtida elmarknadsmodell som ska användas. Det finns inget skäl att i det korta perspektivet ändra den befintliga marknadsmodell som Sverige och Norden använder. Däremot är det rimligt att över tid föra en bred diskussion om den framtida marknadsdesignen.

Energikommissionen lämnar en rad ytterligare bedömningar inom olika delar av energiområdet. Bland annat bör det inrättas en genomförandegrupp som är sammansatt av representanter från de partier som slöt ramöverenskommelsen med syfte att kontinuerligt följa upp ramöverenskommelsen. Betänkandet är för närvarande under remissbehandling, och svarstiden går ut den 19 april 2017.

Regeringen om elmarknaden

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 21) att målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång till el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Målet innebär en strävan mot en väl fungerande marknad med effektivt utnyttjande av resurser och effektiv prisbildning. Detta omfattar en vidareutveckling av den gemensamma elmarknaden i Norden genom harmonisering av regler och samarbete mellan de nordiska länderna, men också en utveckling mot en gemensam europeisk inre marknad för el.

En gemensam inre marknad för el är också viktigt för att nå EU:s klimat- och energimål på ett kostnadseffektivt sätt. En av de fem dimensionerna i kommissionens förslag till energiunion gäller den inre marknaden. Kommissionen ser här utmaningar i den pågående övergången till ett elsystem med större andelar förnybar elproduktion och har identifierat behov av åtgärder när det gäller marknadsdesign, regionalt samarbete och försörjningstrygghet.

Förslag till nya regler inom EU på elmarknadsområdet

I EU-kommissionens meddelande från februari 2015 om den s.k. energiunionen (KOM(2015) 80) lyfts den inre energimarknaden upp som en av fem ömsesidigt förstärkande dimensioner. Kommissionen pekar där på brister i rådande marknadsdesign och aviserar därför att ny lagstiftning på området kommer att presenteras. Som ett led i detta arbete presenterade kommissionen i juli 2015 två meddelanden, dels ett meddelande om en ny energimarknadsdesign (KOM(2015) 340) som inkluderade ett samråd, dels ett meddelande om slutkundsmarknader (KOM(2015) 339). Samrådet var en del i förberedelserna inför den nya lagstiftningen. Båda meddelandena omfattade i praktiken enbart elsektorn.

Nuvarande elmarknadsdesign är baserad på bestämmelserna i det tredje inre marknads paketet som antogs 2009. Kommissionen menar att stora förändringar har skett sedan dess och att en anpassning av nuvarande bestämmelser därför är nödvändig. Bland annat pekar kommissionen på övergången mot större andelar lokalt distribuerad variabel förnybar elproduktion. Andra trender och förändringar som lyfts fram är ökade möjligheter till förbrukarflexibilitet och att medlemsstater inför icke koordinerade nationella åtgärder, t.ex. kapacitetsmekanismer. Vidare menar kommissionen att slutkundsmarknaderna inte fungerar tillfredsställande och att det krävs en stärkt roll för konsumenterna. Kommissionen menar också att dagens sammankopplade elmarknad ökar risken för att kriser sprids och påverkar flera medlemsstater. Samtidigt lyfter kommissionen fortsatt fram sammankoppling av den europeiska elmarknaden som en viktig förutsättning för en väl fungerande inre marknad där de effektivaste resurserna används och reserver delas.

Kommissionens förslag presenterades den 30 november 2016 och innebär bl.a. en anpassning av nuvarande bestämmelser om funktionen av grossistmarknaden för el med syfte att öka flexibiliteten och tillhandahålla tydliga prissignaler för att underlätta etablering av förnybar elproduktion och ge rätt incitament för investeringar. Bland annat tydliggörs regler för prioriterat tillträde till marknaden för förnybar energi. Nya villkor etableras för när kapacitetsmekanismer får införas och hur de ska utformas. Nya bestämmelser föreslås om hur elområden ska utformas och beslutas.

Förslaget innebär vidare nya regler för att fasa ut reglerade slutkundspriser. Vidare klargörs ansvar och roller hos distributionsnätsföretag (DSO). Bland annat ska DSO vartannat år presentera nätutvecklingsplaner och kommissionen föreslår att det ska införas en europeisk organisation för DSO. Medlemsstaterna ska genom sin elnätreglering underlätta etablering av laddinfrastruktur för elfordon. Vidare tydliggörs enligt förslaget att DSO ska kunna äga energilagring och bedriva energilagring endast om det saknas konkurrenskraftigt utbud på marknaden.

Regelverket för distributionsverksamheten harmoniseras i flera avseenden; bl.a. föreslås att kommissionen i delegerade akter får besluta om regler relaterade till distributionstariffer, anslutningsavgifter, tekniska krav, datautbyte, efterfrågeflexibilitet och aggregatorer samt informationssäkerhet. Ett antal bestämmelser föreslås för att stärka konsumenternas ställning, bl.a. genom att kontrakt med aggregatorer ska kunna tecknas utan medgivande från konsumentens leverantör. Vidare föreslås att verktyg ska finnas tillgängliga för konsumenter för att jämföra leverantörernas erbjudanden. Dessutom föreslås minimikrav när det gäller information på elfakturor samt funktionalitet för smarta mätare.

Kommissionens förslag innefattar också bestämmelser som syftar till att stärka det regionala samarbetet inom elsektorn på flera områden. Bland annat föreslås att en gemensam metod ska utvecklas för att bedöma risker för effektbrist i medlemsstaterna. Metoden ska sedan användas när medlemsstaterna bedömer behovet av kapacitetsmekanismer. Om det konstateras att behovet finns kan kapacitetsmekanismer få införas. Regelverket begränsar medlemsstaternas möjlighet att införa kapacitetsmekanismer innan alla marknadsbaserade åtgärder har uttömts, och en kapacitetsmekanism måste uppfylla de krav som nu föreslås. Även befintliga kapacitetsmekanismer måste anpassas till de nya reglerna. Vidare föreslår kommissionen att det införs regionala driftscentraler med gränsöverskridande funktion som övertar vissa uppgifter som de nationella transmissionsnätsföretagen utför i dag. Bland annat ska de ansvara för koordinerade nätkapacitetsberäkningar, driftssäkerhetsanalyser, dimensionering av reservkapacitet (elproduktion) och koordinerad avbrottsplanering vid t.ex. underhållsarbeten i transmissionsnätet.

Smarta elnät

Smarta elnät är ett brett begrepp som omfattar teknik, nya affärsmodeller och tjänster samt nya förutsättningar för reglering och marknadsdesign. Exempelvis gör den digitala utvecklingen det möjligt för elkunden att ta en aktivare roll och styra sin elanvändning mer energi- och kostnadseffektivt. Smarta elnät handlar också om hur förbättringar av befintlig infrastruktur bör utvecklas för att på ett kostnadseffektivt sätt möta framtidens behov.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 21) uppges att ett nationellt forum för smarta elnät har inrättats (M2015/04312/Ee). Forumet ska främja utvecklingen av teknik, användning av och affärsmodeller för smarta elnät samt ta fram en exportstrategi för att stödja regeringens arbete på området. Forumet ska vara en mötesplats i syfte att få en bred samverkan mellan berörda myndigheter, företag, bransch- och konsumentföreträdare på området.

Forumets fyra huvudsakliga ansvarsområden är att

- främja och utveckla en dialog om smarta elnäts möjligheter
- följa upp och vid behov uppdatera handlingsplanen som tagits fram av det tidigare samordningsrådet
- inom ramen för regeringens exportstrategi främja smarta elnät på en global marknad
- från forskning och innovation till internationalisering utveckla en nationell strategi för området.

Regeringen har utsett samordnings- och energiministerns statssekreterare till ordförande för forumet. För att stödja forumets arbete inrättas ett administrativt kansli hos Energimyndigheten.

Forumets styrgrupp har en bred sammansättning i syfte att belysa utvecklingen av smarta elnät ur flera perspektiv. Styrgruppen består av 18 ledamöter, 10 kvinnor och 8 män, som representerar statliga myndigheter och olika organisationer inom näringslivet.

Intäktsramar för elnätsföretag

Elnätsföretagens intäktsramar reglerar vad elnätsföretagen får ta ut i avgifter av sina kunder. Elnätsavgifterna ska enligt ellagen vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande. Intäktsramen regleras i förhand och gäller för fyra år i taget. Syftet med förhandsregleringen är att säkerställa att kunderna får betala ett skäligt pris för elnätstjänsten och att ge kunderna en långsiktig leveranssäkerhet, samt trygga den svenska elförsörjningen. Förhandsregleringen bidrar också till att elnätsföretagen får stabila och långsiktiga villkor för sin elnätsverksamhet.

När det gäller dessa intäktsramar för elnätsföretag kan nämnas att Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan i en interpellationsdebatt i ämnet den 20 januari 2017 (ip. 2016/17:219) anförde följande:

Mattias Bäckström Johansson har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att Sveriges elkonsumenter ska få en mer rimlig prissättning för elnät.

Först av allt vill jag instämma i att det är viktigt med en rimlig prissättning på avgifterna för elnäten. Den förra regeringen vidtog vissa åtgärder för att säkerställa att elnätsavgifterna skulle hamna på en rimlig nivå. Ändringarna innebär en lägre värdering av befintliga tillgångar hos elnätsbolagen och därmed en lägre kapitalbas, som är en avgörande komponent i beräkning av intäktsramarna.

Dessa nya bestämmelser innebär en sänkning, jämfört med den tidigare tillsynsperioden, av vilka elnätsavgifter som elnätsföretagen kan ta ut under den nu pågående tillsynsperioden som löper under åren 2016 till 2019.

De tidigare förändringarna har alltså dämpat ökningen av elnätsavgifterna. Regeringen har dock ansett att det finns skäl att utreda och ta fram förslag till reglering av avkastningen i elnätsregleringen, för att verkligen säkerställa att avkastningen hamnar på en rimlig nivå. Energimarknadsinspektionen har därför helt nyligen fått i uppdrag att ta fram underlag och förslag som ska rapporteras under hösten 2017. Regeringen kommer därmed att ha möjlighet att reglera avkastningen till nästa tillsynsperiod som startar 2020.

Slutligen, vad gäller de domar som förvaltningsrätten beslutade om i december 2016 har Energimarknadsinspektionen aviserat att de avser att överklaga dessa. Det är således för tidigt att i dag se vad utfallet blir av dessa domar, och elnätsföretagen kan utnyttja eventuella höjningar av intäktsramarna först när besluten har vunnit laga kraft.

Elområden

Den 1 november 2011 delades Sverige in i fyra elområden. Elområde 1 omfattar nordligaste Sverige, elområde 2 området mellan Luleå i norr och Gävle i söder, elområde 3 det område som sträcker sig från strax söder om Gävle i norr till strax söder om Oskarshamn i söder och elområde 4 den återstående delen av södra Sverige. Sedan elområdena infördes sätts börspriset på el efter tillgång och efterfrågan i respektive område.

Gränserna mellan elområdena går där det finns fysiska begränsningar i överföringen av el i stamnätet, dvs. de s.k. snitten eller flaskhalsarna. I norra Sverige finns ett överskott av elproduktionskapacitet jämfört med efterfrågan på el. I södra Sverige råder det motsatta förhållandet. Tillgängligheten och produktionen i kärnkraftverken är en viktig komponent för möjligheten att hålla rätt spänning i kraftsystemet, vilket i sin tur påverkar överföringskapaciteten.

Elområdesfrågor har behandlats återkommande av riksdagen sedan dessa områden infördes i november 2011. Vid det senaste tillfället våren 2016 anförde utskottet följande (bet. 2015/16:NU19):

När det gäller frågor om indelningen av Sverige i elområden och konsekvenserna av denna indelning hänvisar utskottet i första hand till det som anfördes då liknande frågor behandlades våren 2015. Sammanfattningsvis innebär detta att utskottet inte ser några skäl att genomföra några marknadsåtgärder för att jämna ut prisskillnader mellan elområdena. Vidare upprepar utskottet det som både den förra och den nuvarande regeringen liksom även utskottet själv har framhållit vid flera tidigare

tillfällen, dvs. att prisskillnaderna mellan elområdena väntas jämnas ut ytterligare när väl den nordsydliga överföringsförbindelsen Sydvästlänken – efter vissa beklagliga förseningar – tas i drift.

I denna del av betänkandet fanns en reservation (SD).

Sydvästlänken

Sydvästlänken är en kraftledning som byggs just nu och vars främsta syfte är att kunna överföra stora mängder el från mellersta till södra Sverige, förbi en trång passage i stamnätet där det främst under kalla vinterdagar ofta skapas en flaskhals.

Sydvästlänken byggs med både likströms- och växelströmsteknik. Förbindelsen består av två delar som möts strax norr om Nässjö. Den norra delen blir en 18 mil lång luftledning för 400 kV växelström. Den förstärker växelströmsnätet samtidigt som den gör det möjligt att ansluta förnybara energikällor till stamnätet. Denna del togs i drift i april 2015.

Den södra delen är en 25 mil lång likströmsförbindelse. Längs en 6 mil lång sträcka mellan Nässjö och Värnamo kommer överföringen att ske via luftledning. Resterande 19 mil till skånska Hurva överförs via markkabel. Utöver de beskrivna kabelsträckningarna omfattar projektet även tre nya växelströmsstationer och två nya omriktarstationer.

Det är första gången som överföring med likströmsteknik används inom det nordiska stamnätet på detta sätt. Vanligen används likströmstekniken för att koppla ihop det svenska stamnätet med något annat lands växelströmsnät.

Tidsplanen för när Sydvästlänkens likströmsförbindelse (2 x 600 MW) ska tas i drift har enligt uppgifter från Svenska kraftnät förskjutits ytterligare. Ny beräknad tidsplan för när den första länken ska tas i drift är april 2017 och för den andra länken december 2017.

Utbyggnad av elnätet

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 21) konstaterar regeringen att samhällets beroende av el ökar alltmer. Samtidigt förändras elsystemet genom en förändrad produktionsmix med en ökande andel förnybar energi. Kunder ges även bättre möjligheter att styra sin elanvändning. Det integrerade nordiska elnätet knyts alltmer samman med kontinenten och går mot en i ökad grad europeisk energimarknad. Sammantaget medför detta ändrade överföringsmönster, och stamnätet behöver anpassas till framtidens behov. Det svenska stamnätet står samtidigt inför ett stort reinvesteringsbehov.

Svenska kraftnät planerar investeringar i nätet om 14 400 miljoner kronor åren 2017–2020, varav 2 400 miljoner kronor under 2017. Investeringsnivåerna i det svenska stamnätet har ökat kraftigt och bedöms kvarstå på en hög nivå under överskådlig tid.

Elmarknaderna blir alltmer sammanlänkade genom gemensamma regelverk och elnät. Svenska kraftnät arbetar därför med att utveckla det nordiska och regionala samarbetet, vilket även är en viktig del i det europeiska arbetet.

I den ramöverenskommelse som slutits fastslås att överföringskapaciteten inom Sverige, samt mellan Sverige och grannländerna, ska öka och att Sverige ska driva på i EU för ökad sammankoppling mellan och inom länder.

I ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2016/17:487) av Rickard Nordin (C) om nätutbyggnad anförde samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan den 27 december 2016 följande:

Rickard Nordin har frågat mig vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att påskynda tillståndsprocesserna att bygga ut stamnätet.

Frågan om byggnation av nya kraftledningar, framför allt luftledningar, berör många markägare, boende, kommuner, länsstyrelser och andra. Enligt ellagen och miljöbalken måste all utbyggnad av elnät göras med hänsyn till både människor och miljö. Processen innebär att många aktörer måste höras och olika alternativa sträckningar utredas.

Men självfallet är jag öppen för förslag som gör tillståndsprocessen effektivare. Regeringen hanterar bl.a. de förslag som finns i promemorian Miljöbedömningar (Ds 2016:25) som bland annat syftar till att effektivisera miljöbalkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar för att ge förutsättningar för en ökad miljöskyddseffekt och samtidigt minska tidsåtgången vid miljöprövningen. Tillståndsprocesserna behöver vara både rättssäkra och effektiva för att tillgodose behovet av utbyggnaden av stamnätet.

Det är även viktigt att komma ihåg att elnätsbolagen genom sitt eget arbetssätt kan bidra till en snabbare tillståndsprocess. Detta kan göras genom att tidigt identifiera viktiga nätförstärkningar, tillförsäkra sig att frågorna är tillräckligt utredda och arbeta med dialog med berörda sakägare.

Avslutningsvis vill jag också nämna att regeringen nu också ökar anslaget till Energimarknadsinspektionen med 10 miljoner kronor per år, bland annat för myndighetens arbete med nätkoncessioner.

Vidare kan nämnas att utskottet våren 2016 behandlade liknande motioner som de nu aktuella om teknikval och miljöpåverkan i samband med ledningsdragningar (bet. 2015/16:NU19). Utskottet avstyrkte då motionerna med hänvisning till att det inte brukar ta ställning i teknikvalsfrågor utan överlåter dylika överväganden till de myndigheter som regeringen anförtror att göra lämpliga avvägningar mellan val av teknik och andra intressen som kan beröras i anslutning till en stamnätsledning. Utskottet påpekade att Svenska kraftnät tillsammans med Energimarknadsinspektionen har ett betydande ansvar för att denna avvägning görs på ett ändamålsenligt sätt, med beaktande av en god hushållning med bl.a. vatten- och markresurser och samordnat med andra myndigheter som ansvarar för infrastrukturutbyggnad.

Granskning av förutsättningarna för en trygg elförsörjning

Riksrevisionens granskningsrapport Förutsättningar för en säker kraftöverföring – Styrningen av Svenska kraftnät i genomförandet av energiomställningen (RiR 2016:28) publicerades i november 2016. Riksrevisionen har granskat regeringens finansiella och verksamhetsmässiga styrning av Svenska kraftnät och utbyggnaden av stamnätet mot bakgrund av omställningen mot förnybara energislag. Den omfattande struktur- och omvandlingen av den svenska energimarknaden medför stora krav på

elsystemet. I rapporten framförs bl.a. att det framöver finns risk för längre och fler elavbrott eftersom förnybar och väderberoende el är svår att planera och att regeringen är otydlig om det långsiktiga ansvaret för att säkerställa behovet av el. Ett oklart finansieringsupplägg och uppdrag för Svenska kraftnät riskerar också att leda till elnät som byggs ut mer än nödvändigt och därmed gör det dyrare för alla elnätskunder.

Regeringen har i mars 2017 lämnat sitt svar på rapporten i en skrivelse till riksdagen (skr. 2016/17:148). I skrivelsen anförts bl.a. att regeringen avser att även fortsättningsvis löpande utveckla styrningen, slutföra den pågående översynen av Svenska kraftnäts ekonomiska mål, ge ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen om samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar, komplettera Svenska kraftnäts instruktion om bedömning av förutsättningar att långsiktigt upprätthålla kraftbalansen och följa upp hur Svenska kraftnäts styrelse hanterat Riksrevisionens rekommendationer till styrelsen.

Skrivelsen kommer att behandlas i ett särskilt betänkande under våren 2017.

Havsbaserad vindkraft

Energikommissionen framhåller i sitt betänkande att Sverige har en lång kust med goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft. Sådan vindkraft har egenskaper som kan vara gynnsamma för elsystemet i sin helhet: Den har en hög effekttillgänglighet och kan bidra med systemtjänster som är kritiska för elnätet, framför allt i södra Sverige. Havsbaserad vindkraft orsakar dessutom inte samma visuella eller ljudmässiga intrång som landbaserad vindkraft. Potentialen för kostnadsreduktioner för havsbaserad vindkraft är stor, men investeringar trängs i dag undan till förmån för billigare elproduktionstekniker inom elcertifikatssystemet. Havsbaserade vindkraftsanläggningar är ofta i storleken flera hundra megawatt och de ansluts ofta på stamnätet. Eftersom havsbaserad vindkraft kräver undervattenskablar är avgiften för anslutning till stamnätet en stor kostnadspost som inte finns för motsvarande anläggningar på land. Flera länder runt Östersjön erbjuder också betald nätslutning. För att skapa mer likvärdiga villkor bör anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft slopas. Formerna för detta måste dock utredas närmare.

Andelsägd förnybar elproduktion

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr 21) anfördes att det i januari 2015 infördes ett stöd av relevans för solcellsinstallationer i form av skattereduktion vid mikroproduktion av förnybar el. Skattereduktion kan lämnas för anläggningar som är anslutna med en säkring på högst 100 A. Skattereduktionen är 60 öre per kWh för all el som matas in till elnätet, dock max 18 000 kronor per år, och högst för så många kilowattimmar som man också tagit ut i anslutningspunkten under samma kalenderår.

Finansminister Magdalena Andersson anförde den 1 mars 2017 i ett svar på en skriftlig fråga från Rickard Nordin (C) följande om andelsägd förnybar elproduktion (fr. 2016/17:871):

Rickard Nordin har frågat mig om jag och regeringen arbetar med att låta andelsägd elproduktion omfattas av skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el och med vilken tidsplan.

Regeringen håller för närvarande på att undersöka möjligheterna att förenkla förfarandet, ytterligare underlätta för privatpersoners egenproduktion av el och att låta fler, såsom andelsägare av förnybar elproduktion, komma i åtnjutande av skattereduktionen. Det är i nuläget för tidigt att uttala sig om när arbetet kan vara slutfört.

Regeringen har utöver skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el vidtagit flera åtgärder som underlättar för produktion av förnybar el, till exempel bidrag till lagring av egenproducerad elenergi, införande av en omsättningsgräns för mervärdesskatteregistrering och en åttadubbling av investeringsstödet för solceller. Regeringens mål är att vi ska ha ett 100 procent förnybart elsystem till 2040.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det för närvarande pågår en omfattande översyn av den svenska energipolitiken. Den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen lämnade i januari 2017 sitt betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2) till regeringen. Energikommissionens uppgift var att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken, och som framgår av det föregående innehåller slutbetänkandet en rad olika bedömningar och förslag. Utskottet kan också konstatera att många av de motionsyrkanden som utskottet har att ta ställning till i detta betänkande berörs av Energikommissionens förslag. Eftersom Energikommissionens betänkande för närvarande är under remissbehandling vill utskottet framhålla att det inte är berett att föregripa denna process genom att förorda några riksdagsuttalanden som berör Energikommissionens slutsatser. Remisstiden för Energikommissionens betänkande går som redovisats ut i april 2017.

Den framtida elförsörjningen och konkurrensaspekter för den svenska industrin är något som berörs i Energikommissionens betänkande. Vidare behandlas förutsättningarna för de enskilda kraftslagen och olika förslag till marknadens utformning. Därutöver vill utskottet framhålla att regeringens mål för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång till el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Ett uttalande från riksdagen om en konkurrenskraftsutredning i linje med vad som föreslås i motionerna 2016/17:3188 (M) och 2016/17:3189 (M) kan därför inte anses vara nödvändigt.

Energikommissionen har också behandlat frågor om systemtjänster, elcertifikatssystemet och effektbalans. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom varken vad som framförs i motion 2016/17:3189 (M) om systemtjänster i det framtida elsystemet eller förslagen i motionerna 2016/17:557 (M) och 2016/17:2473 (V) om åtgärder för att säkra effektbalansen.

Olika tillkännagivanden om ägande av det svenska elnätet, elnätbolagens nätavgifter och intäktsramar förordas i motionerna 2016/17:155 (V), 2016/17:1980 (C), 2016/17:2473 (V) och 2016/17:3376 (L). Utskottet noterar dels att regeringen har framfört att det finns skäl att säkerställa att avkastningen för elnätbolagen hamnar på en rimlig nivå, dels att Energimarknadsinspektionen har fått i uppdrag att ta fram underlag och förslag i denna fråga som ska rapporteras under hösten 2017. Regeringen kommer därmed att ha möjlighet att reglera avkastningen till nästa tillsynsperiod som startar 2020. Utskottet vill även framföra att man inte delar den uppfattning som kommer till uttryck i motion 2016/17:155 (V) om att göra det svenska elnätet samhällsägt. Utskottet ser därmed inga skäl att gå vidare med att förorda några tillkännagivanden om vem som ska äga elnäten, om intäktsramarna eller om vilka nätpriser som får tas ut av konsumenterna.

Frågor om indelningen av Sverige i elområden och konsekvenserna av denna indelning behandlas i motionerna 2016/17:509 (M) och 2016/17:1772 (SD). Utskottet vill i första hand hänvisa till det som anfördes när liknande frågor behandlades våren 2016. Sammanfattningsvis innebär detta att utskottet inte ser några skäl att vidta åtgärder för att jämna ut prisskillnader mellan elområdena. Vidare upprepar utskottet det som både den förra och den nuvarande regeringen liksom även utskottet själv har framhållit vid flera tidigare tillfällen, dvs. att prisskillnaderna mellan elområdena väntas jämnas ut ytterligare när väl den nordsydliga överföringsförbindelsen Sydvästlänken – efter vissa beklagliga förseningar – tas i drift.

I motion 2016/17:2473 (V) förordas tillkännagivanden om att Svenska kraftnät ska prioritera förstärkningar av stamnätet och att regeringen ska utreda möjligheterna till en snabbare tillståndsprocess för stamnätskoncessioner. Utskottet avser inte att ställa sig bakom något av dessa förslag om tillkännagivanden utan konstaterar att Svenska kraftnät planerar stora investeringar i stamnätet de närmsta åren. Investeringsnivåerna i det svenska stamnätet har också ökat kraftigt och bedöms av regeringen kvarstå på en hög nivå under överskådlig tid. Utskottet noterar även att regeringen bereder förslag som kan bidra till en snabbare tillståndsprocess.

Utskottet konstaterar vidare att förslag identiska med de i motion 2016/17:1772 (SD) avstyrktes av utskottet våren 2016. När det gäller förslagen i denna motion om en långsiktig investeringskalkyl och ökad leveranssäkerhet anser utskottet att det inte har framkommit något nytt som ger orsak till något annat ställningstagande. Således hänvisar utskottet åter till att Svenska kraftnät har utvecklat sin investeringsplanering på ett sätt som syftar såväl till att öka träffsäkerheten i investeringsplanerna som till att öka insynen i planeringsprocesserna. Utskottet vill i sammanhanget påpeka att frågor om regeringens styrning av Svenska kraftnät närmare kommer att behandlas senare under våren 2017 i samband med riksdagens beredning av regeringens skrivelse 2016/17:148 Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring. Utskottet ser heller inga skäl att ställa sig bakom förslaget i samma motion om en konsekvensanalys av en fortsatt utbyggnad av

överföringskapaciteten till Europa. Här vill utskottet – liksom det gjorde våren 2016 – hänvisa till att det finns flera skäl för Sverige att bejaka tillkomsten av ytterligare utlandsförbindelser. Frågor om sådana nya sammanlänkningar behandlas dessutom i Energikommissionens betänkande i ljuset av den pågående integrationen av de nordiska och europeiska elmarknaderna.

Med anledning av vad som framförs i motionerna 2016/17:821 (C), 2016/17:1070 (L) och 2016/17:3393 (KD) om ökad överföringskapacitet och elhandel inom EU vill utskottet anföra följande. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att samhällets beroende av el ökar alltmer samtidigt som elsystemet måste kunna hantera en förändrad produktionsmix med en ökande andel förnybar energi. Utöver detta länkas det nordiska elnätet samman med kontinenten och mot en mer integrerad europeisk elmarknad. Sammanslaget medför denna utveckling att överföringsmönstren förändras och att stamnätet måste anpassas till framtidens behov. Svenska kraftnät planerar därför, som redovisats, investeringar i nätet som innebär en kraftig ökning av utbyggnadstakten jämfört med historiska nivåer samtidigt som betydande reinvesteringar även görs i det befintliga stamnätet. I detta sammanhang vill utskottet även hänvisa till vad regeringen anför i skrivelse 2016/17:148 Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring. Näutbyggnad bör bedömas i förhållande till kostnaden för att vidta andra åtgärder såsom förbättrad efterfrågeflexibilitet, energilager m.m., inte minst eftersom processen att bygga ledningar i regel tar lång tid.

Den fortsatta utvecklingen av den gemensamma elmarknaden i Norden medför ett behov av förstärkta överföringsförbindelser. Detsamma gäller för att kunna skapa en väl fungerande inre marknad för el. I likhet med regeringen stöder utskottet målsättningen om genomförandet av den inre marknaden, vilket är en förutsättning för att elmarknaden ska nå sin fulla potential. För att nå målet krävs emellertid effektiva överföringsmöjligheter mellan de olika medlemsstaterna. Utskottet kan vidare konstatera att det för närvarande pågår en översyn av den aktuella EU-lagstiftningen på området. Syftet är att stödja en övergång till mer effektiva, flexibla och dynamiska marknader till nytta för konsumenten och för att möjliggöra integration av en högre andel förnybar energi. Utskottet vill framhålla att en väl fungerande elmarknad dels ger incitament till investeringar, dels bidrar till ökad försörjningstrygghet, dels till att på ett kostnadseffektivt sätt nå EU:s energi- och klimatmål.

Tillkännagivanden om att underlätta utbyggnad av laddstolpar för elbilar och förenkla för andelsägd förnybar elproduktion förordas i motionerna 2016/17:821 (C), 2016/17:1960 (C) och 2016/17:1973 (C). Som framgår av det föregående har Energikommissionen föreslagit att det ska utredas hur befintliga regelverk och skattelagstiftning kan förenklas och anpassas för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och småskalig försäljning av el till olika ändamål samt elektrifieringen av transportsektorn. Utskottet noterar även att regeringen för närvarande undersöker möjligheterna att underlätta privatpersoners

egenproduktion av el och att låta fler, såsom andelsägare av förnybar elproduktion, få ta del av skattereduktionen. Utskottet noterar vidare att regeringen utöver skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el har vidtagit flera åtgärder som underlättar för produktion av förnybar el, t.ex. bidrag till lagring av egenproducerad elenergi, införande av en omsättningsgräns för mervärdesskatteregistrering och en åttadubbling av investeringsstödet för solceller.

I motion 2016/17:821 (C) förordas ett tillkännagivande om att anslutningsavgiften till elnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas. Utskottet kan konstatera att Energikommissionen har framfört ett sådant förslag i sitt betänkande. Utskottet anser inte att detta ytterligare behöver förtydligas genom ett tillkännagivande från riksdagen.

Vidare föreslås i motion 2016/17:649 (L) att riksdagen i ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att ålägga elnätsbolagen att tillhandahålla laststyrning till sina elnätskunder. Det är utskottets uppfattning att ny teknik, nya affärsmodeller och tjänster samt nya förutsättningar för reglering och marknadsdesign behövs för att få bättre fungerande och mer kostnadseffektiva elnät. Utskottet ser därför positivt på att regeringen har inrättat ett nationellt forum för smarta elnät som bl.a. ska främja utvecklingen av teknik och användning av, och affärsmodeller för smarta elnät samt ta fram en exportstrategi för att stödja regeringens arbete på området. Forumet ska vara en mötesplats i syfte att få en bred samverkan mellan berörda myndigheter, företag, bransch- och konsumentföreträdare på området. Utskottet kommer med intresse att följa utvecklingen och ser inget behov av ett tillkännagivande med den innebörd som förordas i den nämnda motionen.

När det avslutningsvis gäller frågor om teknikval och miljöaspekter på kraftledningsutbyggnad som berörs i motionerna 2016/17:1434 (C) och 2016/17:3072 (C) hänvisar utskottet till det som anfördes när liknande motioner behandlades våren 2016. Det innebär bl.a. att utskottet som regel inte brukar ta ställning i teknikvalsfrågor utan överlåter dylika överväganden till regeringen och de myndigheter som regeringen anförtror att göra lämpliga avvägningar mellan val av teknik och andra intressen – exempelvis miljöintressen – som kan beröras i anslutning till en stamnätsledning.

Sammanfattningsvis anser utskottet att det inte finns några skäl att ställa sig bakom något av de tillkännagivanden som förordas i de aktuella motionerna. Därmed avstyrks samtliga motioner i berörda delar.

Reservationer

1. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (M)

av Lars Hjalmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4 samt

avslår motionerna

2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,

2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M),

2016/17:649 av Lars Tysklind (L),

2016/17:821 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25,

2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2016/17:1434 av Annika Karlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 3 och 5,

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34 och 38,

2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),

2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),

2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19,

2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),

2016/17:3376 av Said Abdu (L) och

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Energiförsörjningen är central för industrins konkurrenskraft och människors vardag. Långsiktighet och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. För att säkerställa långsiktiga villkor i energipolitiken har Moderaterna gjort en ramöverenskommelse med fyra andra riksdagspartier för att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generations-skiften i den svenska kärnkraften. Vi är övertygade om att denna breda

överenskommelse är bra för Sverige. Det vore allvarligt att äventyra en trygg energiförsörjning när Sverige i stället borde fokusera på att möta en osäker världsekonomi och en allt hårdare global konkurrens med reformer som stärker industrins tillväxtförmåga.

I detta sammanhang vill vi särskilt framhålla att svenska företag ofta konkurrerar på en global marknad med sina varor och tjänster. Goda villkor för företagande, entreprenörskap och innovationer är därmed en förutsättning för att företagen ska klara konkurrensen. Eftersom en trygg och stabil elförsörjning till konkurrenskraftiga priser är av stor vikt för det svenska näringslivet är en väl fungerande elmarknad en väsentlig byggsten för ökad tillväxt, jobbskapande och välfärd. Vi menar därför att det bör tillsättas en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv. Utredningen bör se över svensk konkurrenskraft i förhållande till länder som konkurrerar med svensk industri när det gäller elpriser, programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri (PFE), kostnader för elnät, återbetalning på utsläppshandel m.m. Jämförelsen bör bl.a. beröra Finland, Tyskland och Storbritannien. Utredningen bör också föreslå åtgärder inom nämnda områden för att svenska företag även i fortsättningen ska kunna vara internationellt konkurrenskraftiga.

Vi vill dessutom framhålla att för att uppfylla de övergripande målen för energipolitiken behöver Sverige ett elsystem som fungerar i alla delar. Elnätet måste klara av att leverera alla nödvändiga systemtjänster såsom svängmassa och reaktiv effekt. Det handlar om att möta konsumenternas behov av såväl energi och effekt som elkvalitet. Vi menar att detta inte är fallet i dag och att det bör utredas hur sådana systemtjänster kan se ut och säkras på en framtida svensk och regional elmarknad.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage det som anförts för regeringen. Därmed tillstyrks motionerna 2016/17:3188 (M) och 2016/17:3189 (M) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34
och 38 samt
avslår motionerna
2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,
2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M),
2016/17:649 av Lars Tysklind (L),
2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25,
2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2016/17:1434 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 3 och 5,
2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),
2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),
2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),
2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19,
2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),
2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4,
2016/17:3376 av Said Abdu (L) och
2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Den svenska basindustrin, det svenska näringslivet i sin helhet och de svenska hushållen är beroende av tillförlitliga elleveranser till låga priser. Det är dessutom av största vikt att Sverige stärker sin konkurrenskraft i förhållande till övriga Europa när det gäller reglerkraft, prisbild och leveranstillförlitlighet. Samtidigt pågår en kraftig utbyggnad av förnybar elproduktion i Europa som kan väntas påverka de totala energipriserna och medföra besvärande obalanser i elnäten. Osäkerheten är stor om det totala behovet av investeringar i det svenska elnätet, om vem som i slutändan kommer att få betala och om vilka konsekvenser kostnaderna får för Sveriges och Europas konkurrenskraft. Vi anser därför att de svenska elkonsumenterna måste få tydliga besked om hur investeringsbehovet ser ut och vad det får för ekonomiska konsekvenser. I likhet med vad som sägs i motion 2016/17:1772 (SD) anser vi att regeringen ska ta fram en långsiktig investeringskalkyl för det svenska elnätet.

Vi ser också en betydande risk i att utvecklingen i Kontinentaleuropa kraftigt ökar behovet av svensk reglerkraft. Förbättrade överföringsförbindelser gör det möjligt för Sverige att exportera mer el och därigenom möta denna efterfrågeökning. Vi är i grunden positiva till kontinental elöverföring men anser att en eventuell utbyggnad av överföringskapaciteten bör föregås av noggranna analyser. Annars befarar vi att den efterfrågeökning som drivs av Kontinentaleuropa riskerar att trissa upp de svenska elpriserna på ett oönskat sätt – inte minst i södra Sverige – till men för svenska företag och hushåll. Vi instämmer därför även i det som sägs i den ovannämnda motionen om att regeringen bör ta fram en konsekvensanalys av en eventuell utbyggnad av överföringskapaciteten av el till Europa. En sådan analys bör även belysa

riskerna för att en bristfälligt utbyggd överföringskapacitet hämmar Sveriges förutsättningar att importera och exportera el.

Indelningen av Sverige i elområden genomfördes brådstörtat hösten 2011 under hot om ingripande från kommissionen mot den dåvarande svenska modellen för att hantera överföringsbegränsningar i det svenska stamnätet. De prisskillnader som befarades bli en följd av indelningen har visserligen inte blivit så stora hittills, men det finns ändå skäl att påpeka att de elintensiva industrierna och elkonsumenterna har hamnat i en mer utsatt position än tidigare. Det är dessutom de boende och företagen i allra sydligaste Sverige (elområde 4) som genom högre elpriser får bära en större del än tidigare av bördan för att finansiera investeringarna i stamnätsutbyggnaden. Detta anser vi är ett problem, och vår uppfattning är därför att systemet med elområden bör ses över.

Avslutningsvis vill vi framhålla att de svenska elleveranserna under lång tid har kännetecknats av en hög elkvalitet och god driftssäkerhet. Inför varje vinter genomför stamnätsoperatören, Svenska kraftnät, en kraftbalansrapport som beskriver effektläget för den kommande vintern. På samma sätt gör man även i andra länder från respektive stamnätsoperatör. Vi vill i detta sammanhang understryka att leveranssäkerheten äventyras om Sverige och många närliggande länder samtidigt gör sig beroende av intermittenta s.k. förnybara kraftslag och behöver import av el under kritiska perioder. För att säkerställa att det svenska kraftsystemet kan leverera en hög elkvalitet och ha en god driftssäkerhet bör regeringen därför, i enlighet med vad som förespråkas i den ovannämnda motionen, verka för att det fastslås ett mål för leveranssäkerheten.

Med det anförda tillstyrker vi motion 2016/17:1772 (SD) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

3. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25 samt
avslår motionerna
2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3,
2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,
2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda
M),

2016/17:649 av Lars Tysklind (L),
2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2016/17:1434 av Annika Karlsson och Fredrik Christensson (båda C)
yrkandena 3 och 5,
2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34
och 38,
2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),
2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),
2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),
2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19,
2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),
2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4,
2016/17:3376 av Said Abdu (L) och
2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Jag och Centerpartiet har under lång tid förespråkat en politik som förenar ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet och vi står bakom Miljömålsberedningens förslag om att Sverige till 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Globalt behöver medeltemperaturen begränsas från att stiga med mer än två grader jämfört med förindustriella nivåer. Som delmål på vägen till 2045 har Centerpartiet som mål att ha 100 procent förnybar energi till 2040, vilket ställer krav på energieffektiviseringar och en mångfald av förnybara energislag, i både liten och stor skala. Detta ställer flera olika krav inklusive på vissa åtgärder som tar sikte på en utveckling av elmarknaden.

Jag anser att den nordiska elmarknaden har utvecklats på ett positivt sätt, och den lyfts ofta fram som ett föredöme i jämförelse med hur elmarknaden fungerar på många andra håll i Europa. Mot bakgrund av detta anser jag – i likhet med vad som anförs i motion 2016/17:821 (C) – att det bör utformas enkla system för handel med el i Europa, med den nordiska elbörsen Nord Pool som ett gott exempel. Vägen mot ett hållbart energisystem går via förnybar energi, energieffektivitet, ambitiösa mål och inte minst via reformer för att skapa en inre marknad för energi i EU. Jag menar att Sverige därför ska vara drivande i arbetet med att skapa en energiunion i EU med Nord Pool som modell.

För att få till en skillnad i Sveriges närområde instämmer jag i vad som sägs i den ovannämnda motionen om att förbättra överföringskapaciteten på el till Sveriges grannländer. Då kan exportmöjligheter för teknik, kunnande och förnybar energi skapas samtidigt som elförsörjningen tryggas för Sverige och dess grannländer. Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder. Flera andra EU-länder är i stort behov av förnybar energi, både för att uppfylla EU-målen och för att bli mindre

beroende av rysk olja och gas. Med ökad överföringskapacitet har Sverige och hela Norden därför stor potential att bli Europas gröna batteri.

Avslutningsvis vill jag peka på det positiva faktum att vindkraften tudubblades under Alliansens tid i regeringsställning. Jag menar att vindkraften måste främjas även fortsättningsvis, och för att öka utbyggnaden är det viktigt att vindkraft etableras även till havs. Som framförs i den ovannämnda motionen behöver havsbaserad vindkraft bli mer attraktiv ur ett investeringsperspektiv, och anslutningsavgiften till elnätet bör därför slopas.

Därmed tillstyrks motion 2016/17:821 (C) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

4. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3 och

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19 samt avslår motionerna

2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,

2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M),

2016/17:649 av Lars Tysklind (L),

2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25,

2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2016/17:1434 av Annika Qarllsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 3 och 5,

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34 och 38,

2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),

2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),

2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),

2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),

2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,

2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4,

2016/17:3376 av Said Abdu (L) och

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

På den svenska elmarknaden är det upp till den enskilda konsumenten att själv välja elleverantör. Det finns omkring 180 aktiva elhandelsbolag och tusentals olika elavtal att välja på. De tre största bolagen, tillika ägarna av regionnäten, är i särklass störst på marknaden även som leverantörer. När det gäller själva nätet är dock konsumenten hänvisad till det företag som råkar vara nätägare just där.

Det är nu drygt 20 år sedan elmarknaden i Sverige avreglerades. Syftet var att öka konkurrensen inom elförsörjningen och, så man, sänka priserna. Men med facit i hand har avregleringen tvärtom lett till betydligt högre avgifter. Enligt Villaägarnas Riksförbund steg elnätsavgifterna för typhushållet med i genomsnitt 47 procent mellan 1999 (då marknaden på allvar öppnades) och 2015. Som en jämförelse steg KPI med knappt hälften (21 procent) under samma period. Den kraftigaste ökningen skedde från 2008 när priserna i snitt steg med 31 procent fram till 2015, samtidigt som KPI enbart steg med 6 procent.

I och med det s.k. naturliga monopol som gäller för nätverksamheten, den avreglerade marknaden och en otillräcklig reglering från Energimarknadsinspektionen ges privata företag ett mycket stort spelrum på elmarknaden. Elnätsavgiften som tas ut av elnätsbolaget avgörs i hög grad av var man bor i landet, och det kan skilja tusentals kronor per år. För en genomsnittlig lägenhet står nätkostnaden för ungefär en tredjedel av elpriset, men i vissa fall utgör den ända upp till hälften av de totala elkostnaderna. Nätavgifterna spelar alltså stor roll för det slutgiltiga pris som hushållen betalar för sin el. Exempelvis blir kostnaden för ett typhus med en elanvändning på 20 000 kilowattimmar per år 12 120 kronor respektive 4 750 kronor beroende på om det är till Ellevio i Västsverige eller Ljungby Energinät i Småland man betalar. Att det skiljer 7 370 kronor per år bara i nätavgift mellan två liknande hushåll i samma del av landet anser jag är orimligt.

Trots en nyligen fastslagen energiöverenskommelse mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har man inte kunnat presentera något svar på de stigande elnätsavgifterna. I ett läge där både vanliga hushåll och svensk industri skulle drabbas hårt av ytterligare höjningar väljer man att låta marknaden sköta saken. Hittills har det enbart lett till högre elpriser för hushållen. Det krävs därför ett större politiskt ansvar för att motverka orimliga prishöjningar för konsumenterna. Jag anser att regeringen bör se till att mer enhetliga elnätstaxor införs och att lagstiftningen som reglerar intäktsramarna för elnätsbolagen bör ändras för att motverka oskäliga prishöjningar för konsumenterna.

Mot ovanstående bakgrund är det relevant att ställa sig frågan om inte elnäten bör ägas av samhället. Den avreglering som gjordes har inte lett till vare sig lägre priser eller större trygghet för konsumenterna. Det är för mig tydligt att elmarknaden behöver göras om i grunden. Elproduktionen behöver ses som en del av samhällets infrastruktur, som vi gemensamt bygger upp

utifrån samhällliga mål. Regeringen bör därför utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt.

Vidare menar jag att regeringen bör vidta åtgärder för att säkra effektbalansen i det svenska elsystemet. Här anser jag att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppgift att utreda vilken potential som finns för detta ändamål i den svenska vattenkraften. Vattenkraften står för en stor del av den förnybara elproduktionen, och den utgör även en resurs för att reglera variationerna över dygn och år i produktionen av sol- och vindenergi.

Det är vidare bekymmersamt att dagens elnät inte räcker till för att utbyggnaden av vindkraftsel i norra Sverige ska komma hela landet till del. Ofta är det lättare att få tillstånd för utbyggnad av vindkraftverk i de norra delarna av landet. För att öka elproduktionen i södra Sverige är både slopandet av det kommunala vetot och utbyggnaden av havsbaserad vindkraft viktigt. En förändring av elcertifikatssystemet som även tar hänsyn till effektbalansen skulle också kunna vara ett steg i rätt riktning. Det är dock av största vikt att nätkapaciteten byggs ut så att elen kan överföras till södra Sverige där elförbrukningen är större och att tillståndsprocessen för stamnätskoncessioner snabbas på.

Jag anser att riksdagen bör tillkännage det anförda för regeringen. Därmed tillstyrks motionerna 2016/17:155 (V) och 2016/17:2473 (V) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

5. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och
avslår motionerna
2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3,
2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,
2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M),
2016/17:649 av Lars Tysklind (L),
2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25,
2016/17:1434 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (båda C)
yrkandena 3 och 5,
2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34
och 38,

2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),
2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),
2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),
2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19,
2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),
2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4,
2016/17:3376 av Said Abdu (L) och
2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Energiproduktion innebär nästan alltid någon form av miljöpåverkan. Fossila bränslen påverkar klimatet och förorenar luften. Kärnkraft genererar farligt avfall som måste hanteras. Förnybar energi förbrukar inte ändliga resurser, men kan i vissa fall påverka naturen och den biologiska mångfalden. Jag anser att energisystemets miljö- och klimateffekter bör minskas genom energi-effektivisering och en successiv introduktion av klimatneutrala produktionsformer.

Tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el har Sverige en säker, effektiv elproduktion med små utsläpp av växthusgaser till konkurrenskraftiga priser. Näringsliv och privatpersoner måste kunna lita på en trygg elförsörjning med hög leveranssäkerhet till rimliga priser alla årets dagar. En långsiktig och stabil energiförsörjning är avgörande för klimatet, svenska jobb och svensk konkurrenskraft och därmed tillväxt och välfärd.

Sveriges utsläpp av växthusgaser är bland de lägsta inom EU och OECD. Så mycket som 80 procent av energitillförseln i EU kommer från fossila energikällor. Jag vill härmed instämma i vad som sägs i motion 2016/17:1070 (L) om att Sverige kan spela en roll som föregångsland när det gäller omställningen till ett fossiloberoende samhälle, samt att Sverige har potential att vara exportland för klimatsmart el till närområdet. Genomlexport till närliggande EU-medlemsstater kan Sverige bidra till att göra EU mer energisäkert och närområdet mindre beroende av rysk gas. Detta bör riksdagen framföra till regeringen genom ett tillkännagivande, och jag står således bakom motion 2016/17:1070 (L) i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

6. Elmarknadsfrågor, punkt 2 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23 samt avslår motionerna

2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkandena 1–6,

2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M),

2016/17:649 av Lars Tysklind (L),

2016/17:821 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 16–18 och 25,

2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2016/17:1434 av Annika Qarlssohn och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 3 och 5,

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 32–34 och 38,

2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C),

2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C),

2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C),

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 12, 16, 18 och 19,

2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C),

2016/17:3188 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,

2016/17:3189 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2 och 4 samt

2016/17:3376 av Said Abdu (L).

Ställningstagande

Jag och Kristdemokraterna förespråkar en fri och öppen elmarknad med ökad konkurrens till nytta för kunderna. Tillåts denna marknad att växa kan den dessutom bli ännu effektivare. En välfungerande inre marknad för el är därför eftersträvarvärd. Jag instämmer därför i det som sägs i motion 2016/17:3393 (KD) om att EU spelar en viktig roll i att underlätta och uppmuntra frihandel med energi. Sverige skulle därigenom kunna bidra med export av en i princip koldioxidfri el, vilket skulle minska kolkraftsberoendet i t.ex. Danmark, Tyskland och Polen.

Jag vill vidare framhålla att en trygg och långsiktig energiförsörjning med balans mellan tillförsel och användning minskar riskerna för stora och plötsliga prisökningar på el. Sådana prisökningar kan vara ett särskilt stort problem för hushåll med begränsade ekonomiska resurser. Jag menar, i likhet med vad som framförs i den nämnda motionen, att arbetet med att sammanlänka EU:s medlemsstaters elnät därför måste fortsätta. På så sätt kan överföringskapaciteten och den långsiktiga energiförsörjningen stärkas. Samtidigt vill jag framhålla att EU även bör göra det lättare för hushåll som producerar egen el, t.ex. från sol- och vindkraft, att med goda villkor sälja elen på nationella och unionsgemensamma elnät.

Med det anförda tillstyrker jag förslagen i motion 2016/17:3393 (KD) om att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att verka för frihandel på elområdet inom EU och att elnäten inom EU ytterligare ska sammanlänkas så att överföringskapaciteten stärks.

Övriga motionsyrkanden avstyrks.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:124 Fortsatt gränsöverskridande handel med ursprungsgarantier för el:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:155 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se till att enhetligare elnätstaxor införs för att utjämna de orättvisa skillnader som finns i dag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ellagen bör ändras för att motverka oskäligen prishöjningar för konsumenterna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:509 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elområdesindelningen och dess effekter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjliga lösningar på de problem som den nuvarande elområdesindelningen skapar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är viktigt att utbyggnaden av överföringskapacitet inom Sverige, som har kunnat accelereras tack vare de kraftigt ökade investeringsbemyndiganden riksdagen beviljade under åren med en alliansregering, fortsätter och att den nuvarande regeringen inte bör sänka ambitionerna till den nivå som gällde före 2006, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att den åtskilliga gånger försenade Sydvästlänken nu färdigställs och tas i drift, utan ytterligare förseningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att ändra elområdesindelningen genom en sammanslagning så att det blir två områden i stället för fyra, i enlighet med de förslag som ursprungligen presenterades, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdraga åt Svenska kraftnät att, så länge det finns fyra elområden i Sverige, införa ett system med garanterad minimikapacitet i överföringen mellan elområde 3 och elområde 4 enligt det förslag som en utredning tagit fram, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:557 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Christian Holm Barenfeld (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konkreta åtgärder för hur effektbalansen ska säkras i det svenska elsystemet måste tas fram parallellt med att andelen intermittent el ökar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:649 av Lars Tysklind (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnätsbolagen ska vara skyldiga att tillhandahålla laststyrning till sina elnätskunder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:821 av Annie Lööf m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja Sverige som Europas gröna batteri och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vara drivande i att skapa en energiunion i EU med Nord Pool som modell och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa anslutningsavgiften till elnätet för havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till att förändra ellagen så att elledningar får dras mellan fastigheter för att ta vara på de soligaste taken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1070 av Jan Björklund m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svensk export av klimatsmart el till vårt närområde och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1434 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att teknikval och vägval vid beslut om kraftledning ska bygga på en samhällsekonomisk bedömning och ske i en transparent process, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge statliga myndigheter och bolag riktlinjer för att värna våra gemensamma mark- och skogsresurser och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en långsiktig investeringskalkyl gällande det svenska elnätet och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en konsekvensanalys gällande en eventuell utbyggnad av elöverföring till Europa och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elområden och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett mål för leveranssäkerheten ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1960 av Kristina Yngwe (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelförenkling för att underlätta utbyggnad av laddstolpar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1973 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring i ellagen så att fastigheter kan koppla ihop sig till ett lokalt elnät och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1980 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör analysera de växande skillnaderna i fasta elnätsavgifter över landet och överväga utjämningsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att utreda potentialen

för svensk vattenkraft att tillgodose effektbalansen och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av certifikatsystemets utformning med fokus även på effektbalans och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Svenska kraftnät att prioritera de planerade förstärkningarna av stamnätet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifningen kring intäktsramarna för elnätsavgifterna bör ses över för att i möjligaste mån undvika ytterligare prishöjningar för hushållen samtidigt som Svenska kraftnät klarar att hålla en hög investeringstakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge ansvariga myndigheter i uppdrag att utreda möjligheterna till en snabbare tillståndsprocess för stamnätskoncessioner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3072 av Eskil Erlandsson och Ola Johansson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om användande av marksnål teknik såsom nedgrävning vid intrång på mark för ledningsutbyggnad m.m. och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3188 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3189 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda framtida överföringsbehov nationellt och internationellt samt överväga olika tekniska lösningar samt om behovet av att utreda hur systemtjänster på en framtida elmarknad kan se ut och säkras och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3376 av Said Abdu (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring av begränsningen att enbart få ta ut den tillåtna prisökningen under en extra tillsynsperiod till att gälla under två tillsynsperioder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för frihandel på elområdet inom EU och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medlemsländernas elnät inom EU ska kunna sammanlänkas så att överföringskapaciteten stärks och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2010:601) om ursprungsgarantier för el

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el

- dels* att 10, 11, 13 och 15 §§ ska upphöra att gälla,
- dels* att rubrikerna närmast före 1 och 15 §§ ska utgå,
- dels* att 2, 3, 7, 9, 12, 14, 17 och 19–21 §§ ska ha följande lydelse,
- dels* att rubriken närmast före 8 § ska lyda ”Elektronisk hantering”,
- dels* att det ska införas två nya paragrafer, 2 a och 15 §§, och närmast före 2 a, 9, 12, 15 och 17 §§ nya rubriker av följande lydelse,
- dels* att det närmast före 16 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Tillsyn”.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Med *ursprungsgaranti* avses det elektroniska dokument som tagits fram *i enlighet med bestämmelserna* i denna lag och vars syfte är att garantera ursprunget på den el som en elleverantör ska lämna uppgift om enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857).

Med *ursprungsgaranti* avses *i denna lag* det elektroniska dokument som tagits fram *enligt lagen* och vars syfte är att garantera ursprunget på den el som en elleverantör ska lämna uppgift om enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857).

Prövning och tillsyn

2 a §

Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) prövar frågor om ursprungsgarantier och utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

3 §

Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el som har mätts och rapporterats till *den myndighet som regeringen bestämmer (kontoföringsmyndigheten)*.

Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el som har mätts och rapporterats till *tillsynsmyndigheten enligt föreskrifter som har meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.*

7 §

Kontoföringsmyndigheten ska föra ett elektroniskt register över ursprungsgarantier.

Tillsynsmyndigheten ska föra ett elektroniskt register över ursprungsgarantier.

Utfärdande av ursprungsgarantier

9 §

Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) prövar frågor om rätt till tilldelning av ursprungsgarantier.

Producenten av el ska skriftligen ansöka hos tillsynsmyndigheten om rätt till tilldelning av ursprungsgarantier.

Frågor om utfärdande av ursprungsgarantier för el prövas av tillsynsmyndigheten efter skriftlig ansökan från producenten av el.

Överföring av ursprungsgarantier

12 §¹

Om den som är antecknad som innehavare av en ursprungsgaranti i registret över sådana garantier skriftligen begär det, ska *kontoföringsmyndigheten* registrera en överföring av en ursprungsgaranti till en annan innehavare.

Om någon annan än den som är antecknad som innehavare i registret begär överföring av en ursprungsgaranti, får kontoföringsmyndigheten registrera överföringen endast om innehavaren lämnat sitt godkännande.

Om den som är antecknad som innehavare av en ursprungsgaranti i registret över sådana garantier skriftligen begär det, ska *tillsynsmyndigheten* registrera en överföring av en ursprungsgaranti till en annan innehavare.

14 §

En ursprungsgaranti från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska erkännas, om det inte finns skäl att tvivla på dess riktighet.

Om en ursprungsgaranti som avser förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten underrätta Europeiska kommissionen och ange varför garantin inte kan erkännas.

Om en ursprungsgaranti som avser förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel inte erkänns, ska tillsynsmyndigheten *se till att den inte kan användas för det syfte som anges i 2 § samt* underrätta Euro-

¹ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

peiska kommissionen och ange varför garantin inte kan erkännas.

Rättelse

15 §

En uppgift i det elektroniska registret över ursprungsgarantier ska rättas om den är uppenbart oriktig till följd av någons skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende eller till följd av något tekniskt fel. Den som är antecknad som innehavare i registret ska ges tillfälle att yttra sig innan uppgiften rättas, om det inte är uppenbart obehövligt.

Återkallelse

17 §²

Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett beslut om rätt till tilldelning av ursprungsgarantier

1. om beslutet har fattats på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter och dessa har haft betydelse för rätten att tilldelas ursprungsgarantier,

2. om förutsättningarna i 3 eller 4 §, eller enligt föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen, inte uppfylls,

3. om elproducenten inte lämnar de upplysningar, handlingar eller tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

4. om elproducenten begär det.

Tillsynsmyndigheten ska snarast informera kontoföringsmyndigheten om ett beslut om återkallelse.

Ett beslut om återkallelse ska gälla omedelbart.

Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett beslut om utfärdande av ursprungsgarantier

av oriktiga eller vilseledande uppgifter för rätten att tilldelas ursprungsgarantier

2. om förutsättningarna enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen inte uppfylls,

3. om elproducenten inte lämnar de upplysningar, de handlingar eller det tillträde till produktionsanläggningen som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn, eller

² Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

19 §

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för *utfärdande, överföring och annullering* av ursprungsgarantier enligt denna lag.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för *hantering av ursprungsgarantier enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.*

20 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *definitioner av energikällor och av sätt att producera el.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela *ytterligare* föreskrifter om *ursprungsgarantier.*

21 §

Beslut om *rätt till tilldelning* enligt 9 § och om återkallelse enligt 17 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut om *utfärdande av ursprungsgarantier* enligt 9 §, återkallelse enligt 17 § eller *rättelse enligt 15 §* får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2017.